
JEDAN MALI OSVRT NA KARIJERU VELIKOG PROFESORA DR ŽIVOJINA ALEKSIĆA

Profesor dr Živojin Aleksić je rođen 30. maja 1931. godine u Beogradu gde je završio gimnaziju i diplomirao na Pravnom fakultetu u Beogradu 1956. godine. Magistrirao je i specijalizirao kriminalistiku na Univerzitetu u Lozani 1962/63. Doktorirao je 1964. godine na Pravnom fakultetu u Beogradu sa temom *Primena naučnih dostignuća kod ličnih izvora dokaza u krivičnom postupku*. Završio je tri kursa za uporedno pravo na univerzitetima u Peskari, Amsterdamu i Strazburu u okviru Međunarodne akademije za uporedno pravo. U okviru Ujedinjenih nacija specijalizovao se i radio na borbi protiv zloupotrebe opojnih droga.

Za asistenta na Katedri za krivične nauke Pravnog fakulteta u Beogradu izabran je 1958. godine. Posle položenog usmenog doktorskog ispita habilitovan je za ispitivača za predmet Krivično procesno pravo 1959. godine. Godine 1962. prešao je u Institut za kriminološka i sociološka istraživanja gde 1973. godine dobija zvanje višeg naučnog saradnika. Na Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu se vratio 1973 godine, kao vanredni profesor za predmet Kriminalistika, da bi za isti predmet bio izabran u zvanje redovnog profesora 1979. godine. U dva mandata bio je šef Katedre za krivične nauke Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Pored toga, bio je predsednik Jugoslovenskog udruženja za krivično pravo i kriminologiju, predsednik Udruženja pravnika Beograda, generalni sekretar Udruženja pravni-ka Jugoslavije, urednik časopisa „Pravni život“ i „Arhiv za pravne i društvene nauke“, a 1996. godine izabran je za člana Srpskog naučnog društva.

Kao jedan od vodećih stručnjaka iz kriminalistike, profesor Aleksić je držao predavanja na svim pravnim fakultetima u tadašnjoj SFRJ, kao i Fakultetu bezbednosti u Skoplju, a praktično svi tadašnji magistarski i doktorski radovi prošli su kroz njegove ocene, a često i mentorstva, bez obzira na kom su fakultetu branjeni. Duže od 8 godina predavao je po pozivu na Pravnom fakultetu u Kragujevcu i na Pravnom fakultetu u Zagrebu, gde je držao redovnu nastavu i predavanja na post-diplomskim studijama.

O značajnom međunarodnom renomeu profesora dr Živojina Aleksića najbolje govori činjenica da je kao gostujući profesor držao kurseve ili pojedinačna predavanja u SAD, Japanu, Kini, SSSR, Filipinima, Australiji, Nemačkoj, Engleskoj,

---

Poljskoj i drugim državama. Pored toga, po pozivu od strane međunarodnih organizacija i Vlade tadašnje SFRJ, često je obučavao stručnjake i vršio ekspertize (Zambija, suđenje u Stokholmu, Berlinu, veštačenje avionske nesreće i identifikacija na Kipru, odeljenje za droge, VII sastancima HONLE-a i dr.) Bio je ko-predsednik Svetskog udruženja profesora prava u okviru organizacije Svetski mir putem prava (zajedno sa gospodinom Džo Hazardom), kao i predstavnik Jugoslavije u Međunarodnom udruženju za krivično pravo.

O njegovom entuzijazmu, posvećenosti i ljubavi prema predmetu kojim se bavio svedoči i to da je još kao student na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu osnovao Stručnu grupu za kriminalistiku koja radi već više od 30 godina. Njegova javna istupanja na regulisanju određenih društvenih problema, poput suprotstavljanja legalizaciji marihuane, traženje rešenja o postupanju prema maloletnicima i deci delikventima i tsl. privlačila su veliku pažnju javnosti, kako stručne i naučne, tako i šire. Za svoj rad dobio je niz plaketa i priznanja, a 1971. godine odlikovan je Ordenom rada sa zlatnim vencem. Od strane Ministarstva pravde imenovan je za stalnog sudskog veštaka iz oblasti grafoskopije, a do 2011. godine je aktivno kao veštak učestvovao u brojnim krivičnim postupcima. U nekoliko navrata je uspešno veštačio u postupku pred Haškim tribunalom.

Među brojnim delima profesora dr Živojina Aleksića teško je izdvojiti ona najznačajnija, ali je ipak, neophodno skrenuti pažnju na neke monografije koje predstavljaju izuzetan doprinos ne samo našoj već i međunarodnoj nauci, poput: *Primena naučnih dostignuća kod ličnih izvora dokaza u krivičnom postupku*, (Beograd, 1965) koja je prevedena na nemački jezik i izdata 1969. godine u Hamburgu-DKG, a pojedina poglavlja interno su prevedena i u kriminološkim institutima Mađarske i tadašnjeg SSSR-a; *Uviđaj kod požara i paljevina*, Beograd, 1967; *Metodika otkrivanja maloletnih delinkvenata*, Beograd, 1971; *Naučno otkrivanje zločina*, Beograd, 1973; *Kriminalistika – udžbenik*, (5 izdanja – od 1979. do 1987); *Nedozvoljena dokazna sredstva u krivičnom postupku* (skripta), Skoplje, 1984.; *Strane kriminalističke policije*, (skripta), Skoplje 1986; *Praktikum iz kriminalistike*, Beograd, 1988; *Tasin dnevnik 1870-1906* (priređen i obrađen u štampi), Beograd, 1991. Učestvovao je sa većim brojem odrednica u *Pravnoj enciklopediji*, *Ekonomskoj enciklopediji* i *Političkoj enciklopediji*, kao i u nizu elaborata za Institut za uporedno pravo.

Profesor dr Živojin Aleksić je objavio i preko 200 priloga u zemlji i inostranstvu u časopisima, zbornicima radova i kongresnim materijalima, a brojna pismena priznanja, povelje i plakete za minuli rad, nemoguće je i nabrojati. Pored objavljenih naučnih i stručnih monografija i članaka, o velikoj svestranosti profesora Aleksića svedoči podatak da je u okviru izložbe Srpske akademije nauka „Fotografija u Srba“ učestvovao sa svojim prilogom i fotografijama pod nazivom „150 godina sudske fotografije u Srba.“

Ova veoma plodna i izuzetno živopisna biografija i bibliografija se ovde ne završava. U pripremi su i dve nove monografije profesora dr Živojina Aleksića, koji iako već u poznom životnom dobu, još uvek raspolaze ogromnom količinom energije, volje i stvaralačke snage, te nastavlja da daje veoma značajan doprinos razvoju naše kriminalistike – nauke kojoj je posvetio život i kojoj je dao veoma ubedljiv i upadljiv lični pečat. Zahvaljujući profesoru Aleksiću Kriminalistika je na našim prostorima prevazišla značaj svojevrzne „policijske nauke“, te postala nezaobilazan segment obrazovanja kvalitetnih pravnika.

Profesor Aleksić je bio jedan od pionira uvođenja detektora laži, odnosno poligrafa na prostorima SFRJ, istakao se i drugim značajnim doprinosima u praksi, poput pružanja pomoći prilikom identifikacije žrtava avionskih nesreća, te prikupljanja dokaza za suđenje ustaškim teroristima, a zahvaljujući njemu Kriminalistika je na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu stekla status posebnog predmeta. Njegov vedar duh je uvek plenio studente i pomagao im da bolje shvate i značaj nauke koju im je veoma nadahnuto predavao. Na Pravnom fakultetu u Beogradu su i danas legendarna predavanja profesora Aleksića, a mnogi njegovi daci, koji su sada uvažene sudije, javni tužioci, policajci itd. i sada pamte živopisne primere svog učitelja, poput onih koji se odnose na veliki značaj nepoistovećivanja laži okrivljenog sa njegovom krivicom, jer kako je to ubedljivo objašnjavao profesor Aleksić, čovek često i čak svakodnevno izbegava istinu ili nije baš sasvim istinoljubiv, pa to naravno, svakako čini i okrivljeni, ali sama ta činjenica ni u kom slučaju ne predstavlja ekskluzivni dokaz njegove krivice.

Profesor Aleksić je, dosledno insistirajući na neophodnosti da kriminalistika u praksi bude *nada za nevine, a pravda za krivce*, efektivno i bitno doprineo razvoju svesti o značaju te važne krivične nauke, koja iako nije normativnog karaktera, skladno doprinosi adekvatnijoj primeni krivičnopravnih, materijalnih i procesnih normi. Uspeo je da u našoj javnosti ubedljivo plasira stav da „nema savršenih zločina“, već u stvari, „postoje samo loše istrage“. Stoga se na našim prostorima, između imena profesora dr Živojina Aleksića i kriminalistike, stavlja svojevrzni znak jednakosti.

Teško je, skoro nemoguće, o profesoru dr Živojinu Aleksiću pisati samo na uobičajeni i nužno, donekle konvencionalan način. Lako je objasniti da se radi o cenzuriranom profesoru u penziji i naučniku sa ozbiljnom bibliografijom i velikim ugledom u naučnim i stručnim krugovima, isto kao što nije suviše teško nabrojati veliki broj njegovih značajnih naučnih radova, ali zaista nije jednostavno dočarati onome ko nije imao tu sreću da bolje upozna profesora Aleksića, da je on i mnogo više od toga.

Svojim ličnim šarmom, vedrim duhom, nenametljivom, a veoma ubedljivom inteligencijom i naglašenom pronicljivošću, on je tokom svoje radne karijere svuda plenio, predstavljajući izuzetno upečatljivu pojavu. Ogroman je smisao za humor profesora Aleksića i on mu je mnogo pomagao da i najteže naučne teme, izloži i objasni studentima na najbolji i za njih najprihvatljiviji način.

Za poštovanje je i činjenica da profesor dr Živojin Aleksić, pišući brojne naučne radove, stičući ugled velikog i među studentima izuzetno cenjenog i omiljenog profesora, sistematski stvarajući impresivnu naučnu karijeru, nikada nije zaboravio da „živi“ i uživa u životu. Živeo je i živi „punim plućima“, pleneći ne samo predavanjima i naučnim radovima, već i načinom komunikacije sa ljudima i svojim velikim ličnim šarmom, koji je zaista teško realno opisati i objasniti nekome ko nije imao to zadovoljstvo da upozna profesora Aleksića.

Za respekt je i to što profesor dr Živojin Aleksić, iako veliki naučnik, sjajan profesor i pisac velikog broja ozbiljnih naučnih i stručnih radova, nije zaboravio da bude dobar otac svojoj Ani i svom Vuku, dobar supružnik svojoj Zdenci i najbolji deda svojoj unuci Željani.

Pisac ovog kratkog osvrtu na dugačku, plodnu, više nego uspešnu i na sreću, još uvek živu i životvornu karijeru profesora dr Živojina Aleksića, je imao tu sreću da svoje prve korake u svetu nauke započne u saradnji sa njim i u stvari, pod njegovim svojevrsnim pokroviteljstvom. Imao sam priliku da imam tu sreću da profesora Aleksića upoznam ne samo kao velikog naučnika, već i kao velikog čoveka. Često sam bio duboko impresioniran izuzetnim osećajem profesora Aleksića da se i sa najtežim temama, dilemama i problemima, kako naučnim, tako i uopšte životnim, susretne i suoči na jedan izuzetno elegantan način, što je često bilo obeleženo šarmantnim gestovima i protkano veoma simpatičnim osećajem za humor.

I sada, kada je uveliko u penziji i kada po logici stvari, nije toliko kao nekada prisutan među studentima i ljudima koji se bave kriminalističkom praksom, profesor Aleksić je očuvao izuzetnu vedrinu, ogromnu životnu volju, duhovnu krepkost i naučnu svežinu. On je bio i ostao veliko ime naše kriminalistike, ali zaista, i mnogo više od toga. Za sve koji ga poznaju, ali i za mnoge od onih koji su samo čuli za to veliko ime naše kriminalistike, za našeg dragog „Žiku Aleksića“, za koga je još davno, jedna prostodušna osoba rekla da je čudno da se „tako veliki čovek zove Žika“, profesor Aleksić je bio i ostao svojevrsna legenda.

Profesor dr Milan Škulić